

Nr 12

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag angående ändrad lydelse av 2 § lagen den 30 juni 1948 (nr 495) om avgifter till välfärdsanordningar för sjöfolk; given Stockholms slott den 3 januari 1966.

Under återopande av bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till lag angående ändrad lydelse av 2 § lagen den 30 juni 1948 (nr 495) om avgifter till välfärdsanordningar för sjöfolk.

GUSTAF ADOLF

Olof Palme

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås, att den s. k. välfärdsavgiften för sjöfolk höjs från fyra till tio öre per sjöman och dag den 1 juli 1966.

Förslag

till

Lag

angående ändrad lydelse av 2 § lagen den 30 juni 1948 (nr 495) om avgifter till välfärdsanordningar för sjöfolk

Härigenom förordnas, att 2 § lagen den 30 juni 1948 om avgifter till välfärdsanordningar för sjöfolk¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Nuvarande lydelse)

2 §

Välfärdsavgiften utgör *fyra* öre för dag och sjöman under tid då sjömannen varit för utrikes fart påmönstrad å svenskt handelsfartyg. Semester som infaller i omedelbar anslutning till avmönstring inräknas i nämnda tid. Avgiften skall utgivas till hälften av sjömannen och till hälften av redaren.

(Föreslagen lydelse)

2 §

Välfärdsavgiften utgör *tio* öre för dag och sjöman under tid då sjömannen varit för utrikes fart påmönstrad å svenskt handelsfartyg. Semester som infaller i omedelbar anslutning till avmönstring inräknas i nämnda tid. Avgiften skall utgivas till hälften av sjömannen och till hälften av redaren.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1966.

¹ Lagens rubrik ändrad, se 1958:176

*Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet på Stockholms slott
den 3 december 1965.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, LINDSTRÖM, LANGE, KLING, HOLMQVIST, ASP-LING, PALME, SVEN-ERIC NILSSON, LUNDKVIST, GUSTAFSSON.

Chefen för kommunikationsdepartementet, statsrådet Palme, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter fråga om *ändrad lydelse av 2 § lagen den 30 juni 1948 om avgifter till välfärdsanordningar för sjöfolk* samt anför.

Enligt lagen den 30 juni 1948 (nr 495) om avgifter till välfärdsanordningar för sjöfolk utgår välfärdsavgift från sjömän och redare. Avgiften är enligt bestämmelse i 2 § fyra öre per sjöman och dag under den tid sjömannen är påmönstrad svenskt handelsfartyg i utrikes fart och betalas till hälften av sjömannen och till hälften av redaren. Härutöver bidrar staten till löpande utgifter för välfärdsarbetet med samma belopp som inflyter i välfärdsavgifter. Avgifter och statsbidrag tillförs handelsflottans välfärdsfond från vilken utgifterna för välfärdsverksamheten bestrids.

Handelsflottans välfärdsråd har i skrivelse den 26 augusti 1965 föreslagit dels att välfärdsavgiften måtte höjas från fyra till tio öre, dels att statens bidrag måtte höjas med motsvarande belopp. I överensstämmelse härmed bör anslaget Avsättning till handelsflottans välfärdsfond, som för innevarande budgetår är uppfört med 370 000 kr., höjas till 825 000 kr. för budgetåret 1966/67. Rådet anför.

Då välfärdsrådet började sin verksamhet år 1948 blev i första hand sjöfolkets förhållanden under hamnvistelse föremål för insatser. Genom tillkomsten av ett antal sjöfartshotell i Sverige och utomlands får logiproblemen numera anses vara lösta i huvudsak. I vissa hamnar inom och utom landet är behovet av fritidslokaler fortfarande stort. Som en följd av sjöfolksidrottens utveckling har olika idrottsplatser anlagts. Fritidsverksamheten har i vissa hamnar blivit betydande. Sektionerna i Stockholm, Göteborg, Antwerpen, New York och Sydney har därför heltidsanställd personal. På detta område har de sjöfarande framfört önskemål om utvidgad verksamhet.

Det lokala välfärdsarbetet sköts av 17 sektioner i Sverige och 38 utom-

lands. I det organisatoriska underlaget för fritidsverksamheten ombord ingår ca 400 fartygsklubbar i den svenska handelsflottan. Deras betydelse för kamratskap och sammanhållning ombord har visat sig mycket stor.

För att göra tiden till sjöss mer omväxlande genom möjligheter till avkoppling och förströelse har välfärdsrådet sökt stimulera till idrott m. m. ombord samt i sin verksamhet upptagit film- och bandservice. Omkring 3 000 filmer distribueras i dag av 52 bytescentraler i skilda delar av världen. Bandservicen ger de ombordanställda fortlöpande kontakt med hemlandet. F. n. distribueras program till 170 fartyg.

Inom olika områden behövs insatser och på rådets program står närmast åtgärder i vissa hamnar, bl. a. Ras Tanura i Saudiarabien samt i Latinamerika. I Port Said har verksamheten fått så stor omfattning att man måste räkna med ökade kostnader för arbetet även där.

Utvecklingen har medfört att medlen för den löpande verksamheten, d. v. s. välfärdsavgifterna och statsbidraget, numera inte täcker behoven. Utgifterna har under den senaste tioårsperioden fördubblats medan inflytande välfärdsavgifter genom övergången till allt större fartygsenheter och fortgående rationalisering tenderar att minska. Härav följer att även statsbidragen utvecklas i samma riktning. Kostnaderna för den löpande verksamheten uppgick under budgetåret 1954/55 till 503 000 kr. och under budgetåret 1964/65 till 1 013 000 kr. Det sammanlagda beloppet av välfärdsavgifter och statsbidrag uppgick nämnda budgetår till resp. 625 000 kr. och 659 000 kr. Hittills har underskotten betalats med räntemedel och medel som uppsamlats i välfärdsfonden. Detta låter sig emellertid inte göra i fortsättningen. Med tanke på den fortgående utvecklingen och det stigande behovet av välfärdsinsatser samt nödvändigheten att i tid kunna planera och vidta för sjöfolket och sjöfarten lämpliga åtgärder är en väsentlig inkomstförstärkning erforderlig. Välfärdsavgiften om fyra öre bör höjas till tio öre varav fem öre erläggs av sjömannen och fem öre av redaren. Statsanslaget skulle i likhet med nuvarande grunder utgå med samma belopp som inflyter från sjömän och redare.

Vid bifall till detta förslag bör statsanslaget räknas upp till 825 000 kr. Därmed skulle troligen de löpande inkomsterna under ett par år överstiga de löpande kostnaderna. Dessa medel bör tillföras välfärdsfonden för att bestrida större investerings- och upprustningskostnader.

Åren 1948—1951 lämnades anslag till investeringar om sammanlagt 1,3 milj. kr. År 1952 tillfördes fonden ett engångsbelopp om 10 milj. kr. Detta belopp har använts för investeringsändamål, såsom sjöfartshotell, klubblokaler samt idrotts- och andra fritidsanläggningar. För sådana investeringar har under åren 1948—1965 förbrukats sammanlagt 11 milj. kr.

Eftersom i välfärdsfonden ingående medel gjorts räntebärande och då de överskott som uppkommit i början av verksamheten tillförts fonden uppgår denna i dag till ett nominellt värde av 6 970 000 kr. mot vilket be-

lopp svarar ett dagsvärde av 5 970 000 kr. Hela detta belopp är, bortsett från de 300 000 kr. som återstår av det ursprungliga investeringsanslaget på 10 milj. kr., upplupna räntor. Redan år 1966 kommer det aktuella värdet att nedgå till omkring 5 milj. kr. genom beslutade investeringar. Fonden bör i möjlig mån vidmakthållas genom att utfallande räntor tillförs densamma. Med den föreslagna höjningen av välfärdsavgiften kommer som nämnts till en början ett visst överskott att uppkomma som då kommer att öka fonden. Huruvida detta tillskott kommer att svara mot de krav som ställs och samtidigt tillgodose uppkommande investeringsbehov är svårt att bedöma. Välfärdsrådet vill emellertid nu begränsa sin framställning till den föreslagna höjningen av välfärdsavgiften.

Efter remiss har *yttranden* över framställningen avgetts av *riksrevisionsverket*, *Rederiföreningen för mindre fartyg*, *Sveriges redareförening*, *Svenska maskinförbundet*, *Svenska sjöfolksförbundet*, *Svenska stewardsföreningen* och *Sveriges fartygsbefälsförening*.

Riksrevisionsverket lämnar förslaget till avgiftshöjning utan erinran. *Rederiföreningen för mindre fartyg* har i och för sig ingen erinran mot den föreslagna höjningen men anser att välfärdsverksamheten övervägande är en statens angelägenhet. Föreningen ifrågasätter därför om inte bidraget av allmänna medel i första hand bör ökas och avgiften i övrigt endast undergå en mindre uppjustering. *Sveriges redareförening* erinrar om att sjöfarten är den enda näring i vårt land som genom författningsföreskrifter är skyldig att erlägga avgifter för välfärdsanordningar för arbetstagarna. Föreningen vill dock inte motsätta sig den föreslagna höjningen men utgår därvid från att det sker en minst lika stor höjning av det allmännas bidrag. *Svenska maskinförbundet* anser att det med fog kan göras gällande att välfärdsrådets hela verksamhet skall bestridas med skattemedel eftersom de ombordanställda inte kan få del av olika samhällliga förmåner. Förbundet ifrågasätter också om inte redarna bör lämna större bidrag än de ombordanställda eftersom redarnas kostnader för välfärdsanordningar är obetydliga jämfört med vad andra företagare anslår för sina anställda. Förbundet vill dock inte nu motsätta sig den föreslagna höjningen. *Svenska sjöfolksförbundet*, som tillstyrker framställningen, föreslår att välfärdsrådet får upprätta en särskild fond för hastigt uppkomna oförutsedda utgifter. *Svenska stewardsföreningen* stöder till alla delar rådets framställning och erinrar om att sjömannen har små möjligheter att utnyttja samhällets olika serviceinstitutioner, varför välfärdsarbetet får ses som en ersättning för detta. *Sveriges fartygsbefälsförening* finner rådets förslag väl avvägt med hänsyn till nuvarande och fortsatt verksamhet. Mot bakgrund av det försämrade penningvärdet och de ökade insatser från rådet som kommer att bli nödvändiga framstår den begärda höjningen särdeles välmotiverad.

Departementschefen

Handelsflottans välfärdsråd har föreslagit att den s. k. välfärdsavgiften för sjöfolk höjs från fyra till tio öre samt att statens bidrag till välfärdsverksamheten höjs med ett motsvarande belopp. Bakgrunden till förslaget är att utgifterna för verksamheten ökar fortlöpande till följd av vidgade insatser på området i förening med kostnadsstegringar samtidigt som välfärdsfondens inkomster genom den fortgående rationaliseringen inom handelsflottan inte ökar i motsvarande mån.

Remissinstanserna har inte haft något att erinra mot att förslaget genomförs den 1 juli 1966 även om vissa principiella synpunkter lagts på nuvarande sätt att finansiera välfärdsverksamheten.

Jag förordar att välfärdsavgiften höjs från fyra öre till tio öre i enlighet med förslaget. Därigenom kan det inflytande beloppet beräknas öka till ca 825 000 kr. Statens bidrag bör räknas upp till motsvarande belopp. Denna fråga torde få anmälas i statsverkspropositionen.

Ett inom kommunikationsdepartementet i enlighet med det anförda upprättat förslag till *lag angående ändrad lydelse av 2 § lagen den 30 juni 1948 (nr 495) om avgifter till välfärdsanordningar för sjöfolk* torde få fogas till statsrådsprotokollet i detta ärende som *bilaga*¹.

Föredraganden hemställer att lagrådets utlåtande över lagförslaget måtte för det i 87 § regeringsformen avsedda ändamålet inhämtas genom utdrag av protokollet.

Vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt bifaller Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet:
C.-E. Brändström

¹ Bilagan, som är likalydande med det vid propositionen fogade lagförslaget, har uteslutits här.

Protokoll, hållet i lagrådet den 21 december 1965.

N ä r v a r a n d e:

f. d. justitierådet LIND,
justitierådet Y. SÖDERLUND,
regeringsrådet ÅBJÖRNSSON,
justitierådet BRUNNBERG.

Enligt lagrådet den 15 december 1965 tillhandakommet utdrag av protokoll över kommunikationsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 3 december 1965, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för det i 87 § regeringsformen avsedda ändamålet inhämtas över upprättat förslag till *lag angående ändrad lydelse av 2 § lagen den 30 juni 1948 (nr 495) om avgifter till välfärdsanordningar för sjöfolk*.

Förslaget, som finns bilagt detta protokoll, föredrogs inför lagrådet av hovrättsassessorn Sven Heurgren.

Lagrådet lämnade förslaget utan erinran.

Ur protokollet:
Thomas Krook

*Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet på Stockholms slott
den 3 januari 1966.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, LINDSTRÖM, LANGE, KLING, EDENMAN, JOHANSSON, HERMANSSON, HOLMQVIST, ASPLING, PALME, LUNDKVIST, GUSTAFSSON.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anmäler chefen för kommunikationsdepartementet, statsrådet Palme, lagrådets den 21 december 1965 avgivna utlåtande över det den 3 december 1965 till lagrådet remitterade förslaget till *lag angående ändrad lydelse av 2 § lagen den 30 juni 1948 (nr 495) om avgifter till välfärdsanordningar för sjöfolk* och upplyser, att lagrådet lämnat förslaget utan erinran.

Föredraganden hemställer, att Kungl. Maj:t måtte genom proposition jämlikt 87 § regeringsformen föreslå riksdagen att antaga lagförslaget.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Bo Holmquist